

Keer je vijand eens de andere wang toe

De nationale Vredesweek begint op 15 september. Volgens **Frits ter Kuile** is het een goed moment voor christenen om zich af te vragen waarom zij tegenstanders niet vaker de andere wang toekeren - óók als dat soms grote offers vraagt.

Hij was een kop groter, een stuk zwaarder en pas twee dagen binnen. Hij sloeg me met de vlakke hand in het gezicht toen ik tijdens het luchten op de binnenplaats van de jeugdafdeling van de koepelgevangenis in Haarlem stond uit te rusten van mijn rondjes joggen. Het moest uit zijn met dat joggen. Ik merkte dat ik mijn spieren spande om uit te halen of een volgende klap te ontwijken, en zei meer tegen mezelf dan tegen hem, "oh nee, en nu moet ik de andere wang toekeren". Dat deed ik vervolgens en zijn mond viel open van verbazing. Wij kwamen in gesprek en er groeide een vriendschappelijk contact.

Russisch leren

Jezus zegt en toont ons ook hoe wij ons, als wij Hem willen volgen, kunnen verdedigen tegen grotere, goed georganiseerde vijanden. Mensen uit onderworpen volken moesten de ransel van een Romeins soldaat een mijl dragen. Jezus raadt ons aan om er dan twee te gaan.

Door vrijwillig een extra mijl te gaan, kun je de vijandschap in je eigen hart overwinnen en kom je op een gelijkwaardiger niveau met de bezetter. Je geeft immers iets uit vrije wil, er ontstaat een opening voor menselijk contact en wie weet bekering, zoals dat bij de centurio en zijn huisgenoten gebeurde toen Jezus zijn slaaf genas. De Sovjet-Unie was destijds onze vijand en in het gevang had ik, dienstweigeraar, tijd om Russisch te leren: om hen beter te kunnen liefhebben mochten zij ons willen bezetten en om hun goddeloze geboden beter te kunnen weerstaan.

Wat ons lief is

'Hebt uw vijanden lief', 'bidt voor wie u vervolgen', 'als uw vijand honger heeft, geef hem dan te eten, ... Dan stapelt u gloeiende kolen op zijn hoofd'. 'Overwin het kwade door het goede', dat zijn de richtsnoeren die de Heer ons geeft. Wee degene die ons in zijn naam anders leert.

De vijand liefhebben betekent niet dat je verordeningen die tegen Gods wil ingaan, moet opvolgen. Dan neem je je kruis op, zoals vele martelaren die ons voorgingen. Neem de zalig verklaarde Oostenrijker Franz Jägerstätter (1907-1943), die weigerde te dienen in de Wehrmacht en daarvoor terechtgesteld werd.

Het mooie van deze wijze van opkomen voor alles wat je lief is, is dat niet alleen jonge jongens dat namens de rest van hun samenleving moeten opknappen. Nee, jong en oud, religieus en leek, ieder kan vanuit het gebed, gesteund door de Heilige Geest en bemoedigd door de gemeenschap der heiligen, op deze wijze actief Jezus volgen en zijn of haar leven geven voor wat ons lief is.

Oorlog eist enorme offers van ons, zo ook de weg die Jezus ons toont. Alleen weten wij ons geroepen te mogen de tegenstander tot inkeer te brengen en zonder haat in ons hart en zonder bloed aan onze handen voor Gods troon te verschijnen.

Rechtvaardige oorlog?

Honderd jaar geleden eindigde de Eerste Wereldoor-

'Christus breekt het geweer' van Otto Pankok werd het symbool van de christelijke vredesbeweging. Paus Pius XII bedankte Pankok in een brief voor de hout-snede. Die brief werd ondertekend door mgr. Montini, de latere paus Paulus VI.

Vele oorlogen voldoen niet aan de criteria voor een rechtvaardige oorlog

log. Hoe is het in godsnaam mogelijk dat Duitse en Franse bisschoppen hun schapen zegenden en aanmoedigden om elkaar af te slachten? Vele oorlogen, ik vrees zelfs de meeste, voldoen niet aan de criteria voor een rechtvaardige oorlog. Er waren in de geschiedenis van de Kerk godzijdank individuele herders die soms een oorlog afkeurden. Mij is helaas niet bekend dat de bisschoppen van een land samen de onrechtvaardige oorlog die hun wereldlijk heerser voerde, afkeurden en de hun toevertrouwde schapen opriepen om trouw te blijven aan de Heer.

Laten we tot inkeer komen en bidden dat christenen wereldwijd, dwars door alle nationalisme en andere sentimenten heen, de eenheid in Christus bewaren. Dat zij samen hun vijanden liefhebben, en zo de wereld eraan herinneren dat wij allen kinderen van één Vader zijn, geroepen om Christus na te volgen en God en elkaar lief te hebben. +

Frits ter Kuile is lid van Catholic Worker Amsterdam. Zie noelhuis.nl.

Als ik een klokje was

Doordat ik vaak op zondagen moet werken de laatste tijd, is het lastig geweest de Mis te bezoeken. In de liefde maakt de afstand het verlangen misschien wel sterker, met God ligt in de afstand toch duidelijker het gevaar van het afscheid. Heel vreugdevol stap ik zondagochtend niet op de fiets. Want ik be-

hoor sinds mijn doopsel tot een gemeenschap en een instituut, waarvan ik weinig begrijp, waar het momenteel nogal stormt. En ook al heb ik daar geen verantwoordelijkheid voor – net zo min als moslim A verantwoordelijkheid draagt voor een aanslag gepleegd door moslim B –, toch kan ik die verantwoordelijkheid ook niet helemaal naast me neerleggen; ik moet er wel iets mee – net zozeer als moslim A uiteindelijk toch iets zal moeten met de aanslag van moslim B. Maar wat dan precies, dat is onduidelijk. Ik kan moeilijk het boetekleed aantrekken voor zonden die niet door mij gepleegd zijn; ik heb het al druk genoeg met mijn eigen erfzonde.

Wordt het een kastijdende Mis? Of, erger nog, doen we of er niets aan de hand is? Ons verstopten binnen de veilige muren en in stilte genieten van de zonnestrallen die door de gekleurde glas-in-loodramen op het altaar vallen, soms doorbroken door de schaduw van een duif die buiten langs vliegt?

Dan klinkt de diaken-bijna-priester: "Het probleem in de Kerk is steeds duidelijker, de misbruikschandalen stapelen zich op en steeds meer komt naar boven. Maar laten we hier, zonder het teniet te willen doen, niet bij elkaar komen om het te analyseren, niet om te oordelen, maar om God te eren en een plek te geven in ons leven." Met andere woorden: er is een tijd en een plaats voor alles. De diaken draait de Mis zo, dat we onze ogen richten op de kern waar het, door alle groezeligheid heen, door alle leugens, al het verborgene, uiteindelijk altijd om gaat: Hij die mensgeworden is in de werkelijke geschiedenis om liefde te brengen en te sterven voor onze zonden. Hoe vervuild de instituties ook raken, wat er de komende jaren ook te gebeuren staat met de Kerk; dát is waar het om gaat.

Mooie woorden, zeker. Belangrijk, ook dat. Ze blijven echter hangen op een rationeel niveau, religiositeit ervaar ik verder niet gedurende de Mis. Eenmaal thuis zet ik, nadat ik een sigaret opsteek, YouTube aan en klik onbedoeld op een speellijst van Marialiedjes. 'Als ik een klokje was', 'Maria Sterre der Zee', 'Immaculata', 'Ik ben Uw kind (Gij lელიe reine)'. Ze doen denken aan voorbijge werelden, verdwenen sferen, een Kerk die ik niet meer ken. Misschien uit de tijd van mijn moeder of zelfs mijn grootmoeder. De liedjes zijn niet intellectueel, ook niet verheven, noch doorleefd, maar juist dat brengt, al is het maar voor even, onverwacht, het mysterie in mijn huiskamer.

God toont zichzelf soms op vreemde manieren, verzucht ik bij mezelf, terwijl ik mijn sigaret in de asbak uitdruk en naar de toeristen op straat kijk.

Peter van Duyvenvoorde

